

Barbu Paris Mumuleanu

Rost de poezii

Înainte cuvîntare

Cum că toate neamurile Evropii sînt poleite cu învățăturile, noi vedem prin lumina științelor ce dobîndim de la dînșii. Necurmat veacurile au scos oameni mari, după cum în Plutarh vedem, mulți moralicești scriitori, mulți filosofi, mulți ritori, mulți istornici și mulți poeți. La cîte un veac s-au arătat foarte nalți scriitori, carii scrie minunate scrieri în poezii. Unii au scris tragodii și drame, alții opere și comedii, iar alții ode și cantaturi. Această suptire materie și organ al duhului au luat începutul de la vestitul Omir, carele au scris războiul Troadei. Acesta au fost întiul poet și de la acest ș-au luat începutul poezia, a căruia iscusință de condei este pildă întru toate academiile evropenilor, alt care ar fi născocit această faptă mainainte de dînsul nu avem cunoscut, ci acesta au fost începutul și asemenea lui nu iaste măcar de i-au și urmat mulți, dar nu au putut ajunge la acea mărire de condei și cei mai în urmă de dînsul poeți elinești, cum Aristofan, Evripid, Esiod, au scris minunate poezii teatraletești, tragodii, drame și comedii. Apoi acea așternere de condei și naltă fandasia nimini nu au mai avut-o. Nu puțin au fost și fandasia lui Virghilie și a lui Ovid, vestiți poeți ai romanilor, dar tot cel dintîi Omir este vîrf poeților și în toate veacurile va fi mai mare lauda lui. Noi vedem că și între vestiții poeți franțezi au ieșit duhuri și fandasii, mai vîrtos între ceilalți mulți Racine și Boileau nu puțin naștere de duh și fandasia au arătat. Iar întîierea și căderea toți lui Omir au dat. Toți ceia ce înțeleg pre acest poet se spăimîntează de înălțimea condeifului său. Această faptă a poeziii nu este alt decît o mișcare a simțirii, o patimă sufletească și o naștere a fandasiii. Acel năluc al minții pătîmind de un ce, țese idei și păreri, alcătuind stihuri după patimi și înălțimea duhului. La această materie rîvna cea firească și duhul covîrșește știința. Știința este numai pentru buna podoabă, iar nu și pentru mult ajutoriu. Unde duhul fierbe ca o smoală, ajutoriu este firesc, numai gustul lipsește. Eu, numind stihuri și poezii, nu zic alt decît un organ muzicesc, lucru cel mai pătimaș și mai simțitoriu la fire. Aceste deopotrivă au putearea a domoli verice inimă împietrită. La muzică să întrebunțează stihuri, și la stihuri muzică. Nu este ureche, nici suflare a nu simți puterea acestii mișcări. D-o asemenea mișcare a patimilor celor dinlăuntru fiind plecat și eu, îndemnul cel de din afară m-au supus acestor ostenele și în slobozenia vremii cei politicești am întins condeiful spre ceea ce fandasia au ajuns, iar nu și ajutoriu științelor. Firea mi-au dat aceea, creșterea m-au supus ticăloșiilor. Nimic alt ajutoriu din streine limbi nu am de a împuternici condeiful, decît o lorică a lui Athanasie Hristopol, acestuia la unele din bucăți am fost următoriu, precum și acesta lui Anacreon și acest între cei vechi au stătut vestit liricesc poet, și Athanasie între cei de acum greci. Lauda acestuia au mișcat și patimile mele și cu al lui ajutor am alcătuit și eu aceste bagateluri nu privind la a mea laudă, ci ca cu acest mijloc să aprinz o obștească rîvnă între cei de acum tineri, și cel care să va arăta dintîiu scriitoriu și poet neamului, vom alege patria lui și vom da întîiere, precum elinii Heronii pentru Plutarh.

*Paris Mumuleanu
În București, în cea de
nou făcută tipografie, 1820*

(Barbu Paris Mumuleanu, *Rost de poezii*, în G. Ivașcu (ed.), *Din istoria teoriei și a criticii literare românești*, I, 1812-1866, EDP, București, 1967, pp. 90-91)